

Vuoden 2022 palkinnot ja apurahat

Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen Oikeuskulttuurin päivää juhlittiin Säätytalossa perjantaina 10.11.2022. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen hallinnoimista rahastoista jaettiin palkintoja ja apurahoja yhteensä 297.403 euroa. Vastaava luku vuotta aiemmin oli 204.676 euroa. Olga ja Kaarle Oskari Laitisen säätiö jakoi elokuussa 2022 yhteensä 166 598 euroa. Yhteensä palkintoja ja apurahoja jaettiin kaikkiaan 464.001 euroa. Yhdessä Laitisen säätiön kanssa Suomalainen Lakimiesyhdistys on suurin oikeustieteen tutkimusrahoittaja.

Ministeri, molempien oikeuksien tohtori K. G. Idmanin palkinto jaetaan joka kolmas vuosi parhaasta pohjoismaissa viimeisen kolmen vuoden aikana julkaistusta kansainvälisen oikeuden tai kansainvälisen yksityisoikeuden tutkimuksesta. Palkinto myönnettiin professori *Kaius Tuorille* teoksesta ”Empire of Law. Nazi Germany, Exile Scholars and the Battle for the Future of Europe” (Cambridge University Press, 2020). Palkinto on 12.500 euroa.

Teos on erityisen ansiokas hyvinkin monella tavalla tarkasteltuna. Se on erityisen sujuvasti ja kiinnostavasti kirjoitettu, mikä tulee laajentamaan teoksen vaikutuspiiriä oman alansa ulkopuolelle. Se on paitsi oppinut, myös kriittinen esitys ja se tuo selvästi uutta omalle alalleen. Kyse on myös merkittävästä puheenvuorosta eurooppalaiseen keskusteluun.

Teos on kunnianhimoinen yritys tarkastella sitä, miten sodanjälkeisessä Euroopassa syntyi käsitys Euroopan yhteisestä oikeudellisesta perinteestä, jonka avulla torjuttiin niin kansallissosialistisen Saksan natsismi kuin Neuvostoliiton edustama sosialistinen perinne. Erityinen huomio kohdistetaan tapoihin, joilla roomalainen oikeus saatiin palvelemaan tätä tavoitetta. Merkittävien saksalaisten oikeustieteilijöiden ja roomalaisen oikeuden tuntijoiden tilanteet ja kohtalot poikkesivat toisistaan olennaisesti. Jotkut heistä joutuivat natsihallinnon vainon kohteeksi ja pakenivat maasta, toiset taas myötäilivät natsihallintoa ja joutuivat sodan loputtua kohtaamaan natsihallinnon romahtamisen vaikutukset. Sinänsä kansallissosialistisessa ohjelmassa haluttiin kiistää Saksan oikeuden yhteys roomalaiseen oikeuteen.

Teoksessa otetaan esille se muutosta, jonka maanpakolaisuus aiheutti tutkimuksen kohteiksi valikoitujen oikeustieteilijöiden tavassa jäsentää oikeutta ja yhteiskuntaa, ja osoitetaan, miten näiden kokemusten myötä sodanjälkeisessä Euroopassa muokattiin käsitystä Euroopan yhteisestä oikeudellisesta perinteestä. Näin torjuttiin niin kansallissosialistisen Saksan natsismi kuin Neuvostoliiton edustama sosialistinen perinne.

Samalla tutkimus osoittaa sen, ettei Euroopan sodanjälkeisen uuden alun taustalla ollutkaan niin yhtenäistä käsitystä jaetusta historiasta kuin myöhemmin totuttiin ajattelemaan. Tällaista näkemystä on myös oikeushistorioitsijoiden keskuudessa viljelty. Tuori hyödyntää jo väitöskirjassaan esitettyä ajatusta siitä, että roomalaiseen oikeuteen viittaamisella tavoiteltiin aina jotakin, sillä siinä oli aina myös jotain keinotekoista ja poliittista, eikä kyse ollut neuraalista historian faktojen selvittämisestä.

Tuorin teos on merkittävä ja itsenäinen puheenvuoro paitsi tuohon murrosvaiheen oikeushistoriaan, myös niihin perusteisiin, joille myöhempi käsitys Euroopan yhtenäisestä oikeushistoriasta ja siinä ilmenevästä jatkuvuudesta rakentui.

Teoksessa käsitellyt teemat nousevat erityisen ajankohtaisiksi tällä hetkellä. Venäjän sota Ukrainassa ja voimistuva autoritaarinen hallinto Venäjällä heijastuu Eurooppaan, jonka yhtenäisyyttä sota on vahvistanut, mutta myös Venäjään itseensä, jossa oikeustieteilijätkin jälleen kohtaavat vainoa ja osa saattaa joutua pakenemaan maasta. Tässä yhteydessä hekin, kuten nyt palkitun teoksen päähenkilöt aikanaan, joutuvat kohtaamaan vähintään sen kysymyksen, miten heidän tulisi oikeudesta ja valtiosta ajatella.

Vuoden 2021 väittelijän palkinto myönnettiin oikeustieteen tohtori *Mirka Kuismalle*

väitöskirjasta ”Confronting Realities with the Legal Rule: On Why and How the European Court of Justice Changes Its Mind”. Monografiaväitöskirja tarkastettiin Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa 7.5.2021. Palkinto on 5.000 e.

Mirka Kuisma käsittelee väitöskirjassaan oikeuden jatkuvuuden ja muutoksen jännitettä unionin tuomioistuimen (aikaisemmalta nimeltään yhteisöjen tuomioistuimen) ratkaisujen kautta. Kuisma kysyy, miksi ja miten unionin tuomioistuin muuttaa mieltään. Tutkimusaihe on ilmeisen tärkeä. Unionin tuomioistuin käyttää merkittävää valtaa staattisen, usein jopa tarkoituksellisen tulkinnanvaraisen EU-lainsäädännön ja muuttuvan yhteiskuntatodellisuuden välissä, perussopimuksissa saamansa toimivallan rajoissa. Jäsenvaltioiden lainsäätäjien ja tuomioistuinten on mukauduttava ratkaisulinjojen muutoksiin unionin tuomioistuimen sitovan laintulkinnan seurauksena. Unionin tuomioistuimen vakiintuneetkaan doktriinit eivät ole immuuneja muutospainelle.

Kuisma tarkastelee syitä niin ratkaisulinjojen muuttamiselle kuin niiden muuttamattomuudelle. Samalla avautuu mahdollisuus arvioida unionin tuomioistuimen käsitystä

itsestään vallankäyttäjänä. Kuisma selvittää myös, miten unionin tuomioistuin viestii doktriininsa muutoksista.

Kuisman väitöskirja erottuu aikaisemmista näitä muutoksia käsittelevistä tutkimuksista laajuudellaan ja perusteellisuudellaan. Väitöskirjan erityisiin vahvuuksiin kuuluu tutkimusmenetelmien kehittäminen. Kuisma sulauttaa tutkimukseensa teoreettisia lähtökohtia skandinaavisesta oikeusrealismista, institutionaalista oikeusteoriasta ja sosiaalisesta konstruktivismista. Aiheen tarkastelu näistä lähtökohdista ei luonnollisesti voi olla tiukan oikeuspositivistista. Tarkastelu etenee unionin tuomioistuimen ratkaisutoiminnan luonteesta tuomioistuimen oman muutosdoktriinin rekonstruointiin ja edelleen tuomioistuimen ratkaisulinjojen muutoksen kontekstuaaliseen analyysiin neljässä tapaustutkimuksessa. Kuisma hallitsee menetelmänsä erinomaisesti ja vastaa niiden avulla tutkimuskysymyksiin. Tarkastelutapaa ja argumentaatiota luonnehtivat syvällisyys ja ajattelun kypsyyt.

Kuisman väitöskirja edustaa vahvasti kontekstuaalista eurooppaoikeuden tutkimusta. Se hakee unionin tuomioistuimen mielen muutosten vaikuttimia yhteiskunnan ja sosiaalisen toimintaympäristön muutoksista sekä selvittää, miten ratkaisulinjojen muutoksista tai muuttumattomuudesta on viestitty laajemmalle oikeusyhteisölle, sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnalle. Väitöskirja palvelee yleistäkin tiedonintressiä muun ohella avaamalla kriittisen näkökulman siihen, miten mahdolliset puutteet ratkaisulinjojen muutoksista kertomisessa voivat vaikuttaa tuomioistuimen uskottavuuteen ja sen toiminnan vaikuttavuuteen. Kuisma ei ainoastaan kuvaa tärkeää ilmiötä vaan esittää havaintojensa pohjalta normatiivisen ja tieteellisesti perustellun kannanoton siitä, miten ratkaisulinjojen muutoksia tai muuttumattomuutta voitaisiin perustella ja viestiä paremmin yleisölle. Kysymys on lopulta tuomioistuintoiminnan ja EU:n legitimitetistä.

Lakimies-aikakauskirjan kirjoituspalkinto (à 3.000 e) parhaasta vuonna 2021 julkaistusta kirjoituksesta myönnettiin OTT *Maija Dahlbergille* kirjoituksesta ”Perustuslakivaliokunnan valiokuntaneuvosten rooli perustuslainmukaisuuden valvontajärjestelmässä – valiokunnan työrukkanen vai merkittävä vallankäyttäjä?” (LM 5/2021).

Lakimies-aikakauskirjan nuorten kirjoittajien palkinto myönnettiin OTM *Jalo Vatjus-Anttilalle* kirjoituksesta ”Tunnustukseen perustuva esitutkinnan rajoittaminen ja syyttämättä jättäminen toimenpiteistäluopumisjärjestelmän uudenkaltaisten tavoitteiden ilmentäjänä” (LM 6/2021).

Oivallisten OTM-tutkielmien palkinnot (à 2.000 euroa) myönnettiin vuonna 2021 valmistuneista tutkielmista:

- OTM *Lotta Länsmanille* Helsingin yliopistosta velvoiteoikeuden tutkielmasta ”Ostajan reklamaatiovelvollisuus laatuvirheestä kiinteistön kaupassa”
- OTM *Tuuli Oikariselle* Helsingin yliopistosta ympäristöoikeuden tutkielmasta ”EU:n päästökauppajärjestelmän ilmaisjako ja sen yhteensopivuus hiilitullin kanssa”
- OTM *Sonja Vileniukselle* Turun yliopistosta ympäristöoikeuden tutkielmasta ”Kaivossopimukset vaihtoehtona paikallisyhteisön ja kaivosyhtiön välisen suhteen sääntelyyn”
- OTM *Tuomas Puotiniemelle* Lapin yliopistosta oikeusinformatiikan tutkielmasta ”Digitaaliset objektit ja varallisuus oikeuden yleiset opit – tutkimus digitaalisten objektien ontologisista perusteista ja systeemikytköksistä varallisuus oikeuden järjestelmään”
- OTM *Mira Kuposelle* Itä-Suomen yliopistosta kauppaoikeuden tutkielmasta ”Copyright Exceptions and Internet Memes: A Comparative Study of Finland and the United States”

Apurahat

Post doc -apuraha

OTT, dosentti *Marja Luukkonen Yli-Rahnastolle* Helsingin yliopistosta siviilioikeudelliseen tutkimukseen lakiin kirjoittamattomista velvoiteoikeuden yleisistä opeista. Apuraha myönnettiin kolmeksi vuodeksi (à 30.000 e).

Väitöskirja-apurahat kokopäiväiseen tutkimustyöhön (à 24.475 e)

- MICL, B Sc *Juho Aallolle* Turun yliopistosta yhdenvertaisuusoikeuden väitöskirjatutkimukseen ”Oikeudellisen ajattelun kaksijakoisuuden haastaminen uusmaterialismin näkökulmasta sukupuolten ja seksuaalisuuden konteksteissa”
- OTM *Kim Hakalalle* Kim Helsingin yliopistosta kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun väitöskirjatutkimukseen ”Europeanization and the Confluence of Private International Law and European Law”
- LL.M. *Ferdinando La Placalle* Turun yliopistosta valtiosääntöoikeuden väitöskirjatutkimukseen ”Populism, constitution, and democracy. A comparative analysis of the populist phenomenon and the constitutional and European instruments in defence of democracies”

- OTM *Samuli Melartille* Turun yliopistosta kauppaoikeuden väitöskirjatutkimukseen ”Copyright and Private Regulatory Power: Constructing Fair Balance in the Internet Era”
- OTM, LL.M. *Pekka Pohjankoskelle* Helsingin yliopistosta eurooppaoikeuden väitöskirjatutkimukseen ”Union without a Sword: Voercion in Europe’s Federal Constitution”
- OTM *Johanna Sammalmaalle* Turun yliopistosta velvoiteoikeuden väitöskirjatutkimukseen ”Dialog between contracting authorities and potential tenderers during the preparation phase of public procurement – legal and empirical study”

Pienet apurahat väitöskirjatutkimukseen liittyviin tutkijavaihtoihin ulkomaisissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa

- OTM *Tellervo Ala-Lahdelle* Helsingin yliopistosta ympäristöoikeuden väitöskirjatutkimukseen "Innovaatiot, kestävyys ja varovaisuusperiaate – teollisen kestävyysmurroksen oikeudelliset mahdollisuudet" liittyvän tutkimusvierailun kuluihin Helmholtz-Centre for Environmental Research -tutkimuslaitoksessa Leipzigissa 3.500 euroa
- OTM *Miikka Hiltuselle* Helsingin yliopistosta eurooppaoikeuden väitöskirjatutkimukseen "To Rein in Big Tech": The Legal Governance of Social Media Platforms in the European Union" liittyvän tutkimusvierailun kuluihin EUI:ssa, Firenzessä 6.000 euroa
- OTM, EMBA *Jaana Kovalaiselle* Lapin yliopistosta hyvinvointioikeuden väitöskirjatutkimukseen "Oikeusmuotoilulla parempaa sosiaalisten oikeuksien saavutettavuutta ja viranomaispalvelua?" liittyvän tutkijavierailun kuluihin Bolognan yliopistoon 6.000 euroa
- OTM *Otava Pihalle* Helsingin yliopistosta rikosoikeuden väitöskirjatutkimukseen "Examining the Wrongness of Rape: The theory and implementation of rape legislation in Finland" liittyen osallistuminen kansainväliseen konferenssiin, ensisij. Association for the Study of Law, Culture, and the Humanities pohjois-Amerikassa 2.850 euroa
- OTM *Laura Sarasojalle* Laura Helsingin yliopistosta oikeussosiologia väitöskirjatutkimukseen "Oikeuden velkaantunut subjekti" liittyvän tutkijavierailun kuluihin Oñati International Institute for the Sociology of Law -instituuttiin Espanjassa 1.500 euroa
- OTM, VTM *Esko Yli-Hemmingille* Helsingin yliopistosta rikosoikeuden väitöskirjatyöhön "Creating the Criminal Law’s Person – Critical Theory on Blameworthy Individual and Justification of Punishment" liittyvän tutkijavierailun Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law - instituutissa asumiskustannuksiin 1.200 euroa

OLGA JA KAARLE OSKARI LAITISEN SÄÄTIÖN APURAHAT 2022

Tutkimusapurahat (à 24.475 euroa)

- OTM *Oona Alitalolle* (Turun yliopisto) oikeussosiologian väitöskirjatyöhön ”Näkökulmia perheenyhdistämisen toimeentuloedellytykseen ulkomaalaisoikeuden jännitteiden ilmentäjänä”
- MICL *Rosa Maria Vitoria Baptistalle* (Helsingin yliopisto) eläinoikeuden väitöskirjatyöhön ”Animals under a Welfarist Regime”
- OTM *Emmi Kianderille* (Helsingin yliopisto) rikosoikeuden väitöskirjatyöhön ”Turvallisuutta rankaisemalla? Turvallisuus rikosoikeudellisena tavoitteena”
- TaT, OTM, VTM *Suvi Lamminpäälle* (Helsingin yliopisto) kauppaoikeuden väitöskirjatyöhön ”Aineeton varallisuus luovan alan liiketoiminnassa” 16. 000 euroa
- MICL *Tuomas Palosaarelle* (Itä-Suomen yliopisto) kansainvälisen oikeuden väitöskirjatyöhön ”Ilmastosiirtolaisuutta koskevan kansainvälisen soft law -sääntelyn vaikutukset” 16.000 euroa

Opintoapurahat

- OTM, KTM *Julia Ahlforsille* (Helsingin yliopisto) tutkijavierailuun KU Leuvenin yliopistossa 6 000 euroa
- OTM, VT *Hanne Hirvoselle* (Helsingin yliopisto) International Association of Penal Law’n kongressin osallistumiskuluihin Italiassa 800 euroa
- OTM *Tuulia Karjalaiselle* (Helsingin yliopisto) tutkijavierailuun Kööpenhaminan yliopistossa väitöskirjatyöhön ”To Process and to Protect: Discourses of Personal Data in the EU General Data Protection Regulation” liittyen 6.000 euroa
- MICL, KTM, DI *Roni Laaksolle* (Helsingin yliopisto) tutkimusvierailuun KU Leuven yliopistossa väitöskirjatyöhön ”Corporate Governance in Systemic Banks: Reducing Risk Appetite and Systemic Risk through the Regulation of Board Governance” liittyen 4. 000 euroa
- MSS *Amin Labbafille* (Helsingin yliopisto) 17th Annual Conference of the European Society of International Law -konferenssin osallistumiskuluihin Alankomaissa 920 euroa

- HM, FM *Sanna Lehtiselle* (Tampereen yliopisto) tutkijavierailuun Davis School of Law, University of California väitöskirjatyöhön ”Drowning Lawscapes: State Responsibility of Future Generations’ Rights to Coastal Heritage” liittyen 6.000 euroa
- OTT, LL.M. (Yale) *Toni Malmiselle* (Tampereen yliopisto) kirjan *Los orígenes intelectuales del realismo jurídico* (Tirant Lo Blanch 2021) esittelyyn espanjankielisessä maailmassa, erityisesti Costa Ricassa ja Argentiinassa 4.000 euroa
- OTT *Panu Minkkiselle* (Helsingin yliopisto) tutkijavierailuun Luxemburgin yliopistossa Euroopan unionin tuomioistuimen viestintäkäytäntöjä selvittävään tutkimukseen liittyen 6.000 euroa
- OTT *Tiina Paloniitylle* (Helsingin yliopisto) Association of European Administrative Judges -järjestön seminaarin osallistumiskuluihin Lissabonissa 630 euroa
- OTT *Beatrice Schüttelle* (Helsingin yliopisto) tutkimusvierailuun Uppsalan yliopiston kauppaoikeuden laitokselle post doc -tutkimukseen ”How to Regulate AI-Related Damages Liability in the EU” liittyen 1.400 euroa
- OTM *Sofia Söderholmille* (Helsingin yliopisto) International Association of Penal Law’n kollokvion osallistumiskuluihin Buenos Airesissa 2.348 euroa
- OTM, VTM *Esko Yli-Hemmingille* (Helsingin yliopisto) tutkimusvierailuun Max Planck Institute for the Study of Crime, Security and Law, Freiburg, väitöskirjatyöhön ”Creating the Criminal Law’s Person – Critical Theory on Blameworthy Individual and Justification of Punishment” liittyen 5.500 euroa

Julkaisuapurahat

- OTT, DI *Hannamari Helkelle* väitöskirjan ”Meriturvallisuustutkinta oikeudellisessa kentässä ja sen suhde rikosoikeudellisen vastuun kohdentamiseen” painatuskuluihin 428 euroa
- OTT *Kristian Keskitalolle* (Helsingin yliopisto) väitöskirjan ”Suomen rahan sääntelyn oikeushistoria – raha oikeudellisena maksuvälineenä ennen ja nyt” julkaisukuluihin 1.627 euroa
- OTT *Henna Marjosolalle* (Helsingin yliopisto) väitöskirjan ”Todistajankertomuksen luotettavuus – Henkilötodistelun selvittäminen, vastaanottaminen ja arviointi oikeuspsykologisen tutkimuksen valossa” julkaisukuluihin 2.000 euroa
- OTM (väit.) *Jaakko Markukselle* (Lapin yliopisto) väitöskirjan ”Oikeuksiin pääsy massavahinkotilanteissa. Prosessioikeudellinen tutkimus kollektiivisista oikeussuojakeinoista, erityisesti kanteiden yhteiskäsittelystä” painatuskuluihin 1.875 euroa

- MIR (väit.) *Marta Maronille* (Helsingin yliopisto) väitöskirjan ”The Right to Access the Internet: A Critical Analysis of the Constitutionalization of the Internet” julkaisukuluihin 700 euroa
- OTT, VTM *Tuomas Mattilalle* (Helsingin yliopisto) väitöskirjan ”Yhteistyö tekijänoikeudessa” painatuskuluihin 1. 875 euroa
- OTT, KTM, VT *Jussi Päivärinteelle* (Turun yliopisto) väitöskirjan ”Siviiliprosessuaalinen asiavaltuus tekijänoikeuden loukkaustapauksissa” julkaisukuluihin 3.384 euroa
- Dr. iur. , OTM *Alina Wernickille* (Helsingin yliopisto) väitöskirjan ”Mechanisms to Enable Follow-On Innovation: Liability Rules vs. Open Innovation Models” julkaisukuluihin 4.161 euroa